

A BUDAPESTI
SZÁLLODÁSOK, VENDÉGLŐSÖK ÉS KORCSMÁROSOK IPARTÁRSULATÁNAK

É R T E S I T Ő J E.

KIADJA: A budapesti szállodások, vendéglősök és korcsmárosok ipartársulata.

Az „Értesítő”-t a társulat tagjai díj nélkül kapják.

Megjelenik minden hó utolsó napján 1000 példányban.

Kéziratok a szerkesztőséghez küldendők be.

A választmány megbízásából szerkeszti: a társulati titkár.

SZERKESZTŐSÉG:

☉☉☉ Budapest, IV. kerület, Himzö-utca 1. szám földszint ☉☉☉

Hirdetéseket csak ajánlatonak ismert czégektől fogadunk el.
HIRDETÉSEKET
a társulat titkársága (Budapest, IV. kerület, Himzö-utca 1. szám földszint) vesz fel.

EGYSZERI HIRDETÉS ÁRA:

Egész oldalra terjedő nagyságban	20 frt — kr.
1/2 oldalra	10 „ — „
1/4 oldalra	6 „ — „
1/8 oldalra	3 „ 50 „

☉☉☉☉☉ Egész évre szóló hirdetéseknek 20% engedmény. ☉☉☉☉☉

Ünnepet ültünk!

Kitartó és akadályt nem ismerő küzdelem után sikerült végtére az 1885. évben megpendített eszmét, a vendéglős-tanoncok szakiskoláját megvalósítani. Ezen iskola ugyan csak a messze jövőben válik bőven kamatozó tőkévé de már most a jelenben is okoz örömet s meglepedést; örömet a rég ápoltt tervezettség megvalósítása s meglepedést ama tudat által, hogy az eszme megtestesítése iránt általános, mély érdeklődést mutatott minden érdekelt faktor: kormány, törvényhatóság, üzleti világ s társadalom egyaránt.

Az iskola megnyitási ünnepélye a f. hó 22-én a Szemere-utcai községi iskola tantermében folyt le; a tágas terem ez alkalomból lombokkal, szép szőnyegekkel és pompás délszaki növényekkel volt diszítve, melyek között ő Felsőge a király mellszobra volt elhelyezve. A vendégek között üdvözölhettük: *Halász* Ferencz kir. tanácsos és tanfelügyelőt, a vallás-és közoktatásügyi m. kir. miniszter képviselőjében, *Mártonffy* Márton, az iparostanonc-iskolák miniszteri biztosát, *Gerlóczy* Károly alpolgármestert, *Schwetz* Vilmost a székesfővárosi kir. tanfelügyelő képviselőjét, *Telffy* Iván egyetemi tanárt, *Mezey* Lajos kerületi előljárót, *Sacher* István tanácsjegyzőt és sok másokat.

Ipartársulatunk elnöke *Gundel* János nyitotta meg a szép ünnepélyt sikerült beszéddel; első sorban a kormánynak és a székesfővárosnak mondott köszönetet azon hathatós támogatásért, melyet az ügy iránt tanusítottak s mely lehetővé tette, hogy a régi ige végre testté válják. Kiemelte még beszédében *Glück* Frigyesnek, az iskola-felügyelő bizottság elnökének érdemeit is, ki lankadatlan buzgalommal, kitartással, szeretettel és eléggé nem méltányolható áldozatkészséggel az eszmét diadalra juttatta. *Halász* Ferencz kir. tanácsos és tanfelügyelő átadta a miniszter üdvözlését, ki, legnagyobb sajnálatára, hivatalos teendői miatt akadályozva volt az ünnepélyen résztvehetni. *Glück* Frigyes, az iskola felügyelő-bizottságának elnöke, azon okokat ismertette, melyek szük-

séggé tették az iskola felállítását. Minden téren, ugymond, s így a szállodások és vendéglősök iparánál is mutatkozik haladás s ezért kötelességünk a jövő nemzedéknek megadni a lehetőséget, hogy tanuljon és ez által ismereteit gyarapítva, úgy a hazai, valamint a külföldi vendégek elismerését kiérdemelje. A felügyelő-bizottság nevében üdvözli a kormányt és a székesfővárost, melyek segédkezést nyújtottak a szép eszme megvalósításához. *Walter* Károly, az iskola igazgatója, megmagyarázta a szakirányú iskola célját és feladatát, kiemelve, hogy a szakiskola a tanoncokat oly specziális szakoktatásban részesíti, melyből kifolyólag a szállodai, vendéglői és korcsmai kiszolgálás mindenkor ki fogja a vendég elismerését érdemelni és ők ez által a társadalom hasznos tagjaivá válnak.

Az elhangzott «Éljen»-ek után a vendégeket a tanoncok üdvözölték; ez alkalomból a tanoncok szakmájukhoz illő jelmezben jelentek meg. *Gerlóczy* Károly alpolgármester üdvözölte ezek után az iskola vezetőit, megígérvén, hogy a székesfőváros, felismerve a szakiskola szükségét és czélszerűségét, azt jövőre is fogja támogatni. *Mártonffy* Márton miniszteri biztosnak a tanulókhöz intézett buzdító szavai után következett a pinczér-egylet köszönete, melyben hálát mond az ipartársulatnak, hogy bár nagy áldozatok árán, az oly nélkülözhetlen intézményt még is létesítette.

Ezzel véget ért az ünnepély, mely — éltet a remény — csak előhangja volt az új szakiskola által a közönség körében nemsokára elérendő még szebb s biztatóbb sikernek.

A társulat tárgyalásai, hivatalos átiratok, végzések, beadványok stb.

Jegyzőkönyv. Felvétellett a budapesti szállodások, vendéglősök és korcsmárosok ipartársulatának 1895. év szept. hó 26-án, délután 4 órakor, saját helyiségében, *Gundel* János elnöklete alatt tartott választmányi üléséről.

Jelen voltak: *Wirth* Ferencz alelnök; *Hermann* Ferencz

pénztárnok; Glück Frigyes, Csalányi Károly, Förster Konrád, Illits József, Kommer Ferencz, Kern Ferencz, Karikás Mihály, Prindl Nándor, Hein Lipót, Fritz Henrik és Nosek Ignác választmányi tagok; ifj. Ács Mihály társ. ügyész és Brtoun Ignác társ. titkár.

Elmaradásukat kimentették: Maloschik Antal, Mehringer Rezső, Krist Ferencz, Stadler Károly, Lippert Lajos, Wohlfarth Vilmos és Varsányi Ferencz urak.

Elnök üdvözlővén a megjelent tagokat, az ülést megnyitottnak nyilvánítja, egyben a mai jegyzőkönyv hitelesítésével felkéri Kern Ferencz és Hein Lipót urakat.

1. Olvastattak az 1895. évi augusztus hó 31-én és szeptember hó 6-án tartott választmányi ülések jegyzőkönyveit.

A jegyzőkönyvek tudomásul vétettek és hitelesítettek.

2. Elnök jelenti, hogy miután meggyőződést szerzett magának arról, hogy a többi ipartársulat és testület László ő cs. és kir. Fensége ravatalára koszorut nem helyeztek, ő sem tartotta indokoltnak, hogy ipartársulatunk nevében koszoru helyeztessék el a főhercegi ravatalra.

Tudomásul vétetett.

3. Elnök a társulat kebelében megüresedett titkári állásra nézve bejelenti, hogy bár a múlt választmányi üléstől kifolyólag rája bízott egy megbízható egyén kiszemlése, mindazonáltal ő legcélszerűbbnek vélné, ha ezen állás betöltése vagy nyilvános pályázat útján, vagy pedig a beérkezett két ajánlat alapján, közvetlenül a választmány részéről eszközöltetnék.

Az ajánlatok felolvasása után a választmány érdemleges határozatot nem hozott, hanem megbizta Hein Lipót választmányi tag urat, hogy Norgauer János egyik pályázó személye felől közelebbi információkat szerezzen be s annak eredményét a legközelebbi ülésen a választmánnyal közölje.

4. Olvastatott a székesfővárosi magy. kir. pénzügyi igazgatóság átirata, a melyben az ipartársulatot felszólítja, hogy az 1896. évi január hó 1-ével kezdődő kivetési időszakra megállapítandó italmérési illeték kiszabása végett alakítandó kivető bizottságba a maga részéről megbizottakat nevezzen meg.

A választmány az egyes kerületekre nézve a következő tagokat küldi ki:

IV. ker. Csalányi Károly és Kern Ferencz.

V. ker. Förster Konrád, Gundel János, Krammer Miksa és Reitter György.

VI. ker. Blaschka István, Koch József és Prindl Nándor.

VII. ker. Fritz Henrik, Hell Ferencz és Pavelka Antal.

VIII. ker. Maloschik Antal, Mehringer Rezső és Steinbeisz János.

IX. ker. Stöckl Tamás és Wirth Ferencz.

X. ker. Vincze Lajos és Spalt Mátyás.

5. Elnök bemutatja a szegedi szállodások, kávéosok, vendéglősök és korcsmárosok ipartársulatának zászlószentelési ünnepére a meghívót s az ugyanez alkalomra küldött zászlószegetet, valamint a Szegeden tartandó orsz. pinczér-kongresszus rendező bizottságának meghívóját is. Bejelenti egyuttal, hogy a kongresszus tárgyában a budapesti pinczér-egylettől egy átirat is érkezett, melyben a választmány felkérte, hogy ipartársulatunk a kongresszuson kiküldöttje által vegyen részt és a pinczérek érdekeit hathatósan támogassa.

A választmány a zászlószegért 50 korona adományt

szavaz meg, egyben pedig azt határozza, hogy az ipartársulat a Szegeden tartandó ünnepségeken testületileg képviselteti ugyan magát, a kongresszus tárgyalásain azonban sem a hozzászólási, sem pedig a szavazati jogot gyakorolni nem fogja. Az ipartársulat a következő urak által képviselteti magát:

Kern Ferencz, Illits József, Szczepanovsky Zsigmond és Bereczky Lajos.

6. Ezek után Glück Frigyes a szakirányu iparos-tanoncz iskola felügyelő bizottságának elnöke bejelenti, hogy az iparos-tanonczisko ában az előadások szeptember hó 16-án már tényleg megkezdődtek. A beiratkozottak száma meghaladja a 150-et, kik közül egyesek oly jó előmenetelt tanuasitnak, hogy még ezen év folyamán megnyitható lesz a harmadik osztály is. Sajnáttal konstatálja ugyan, hogy vannak egyes főnökök, kik bizalmatlanság és az idegenkedés bizonyos nemével nézik az új intézményt és így tanonczukat iskolába sem járatják, szülő azonban rajta lesz, hogy ezen új intézmény elől senki sem zárkózhassék el, s miután a tanonczok iskoláztatása immár törvényben előirt kötelessége a főnöknek, a még vonakodók levéüleg fognak figyelmeztetni, hogy kötelezettségeiknek annál is inkább tegyenek eleget, mert ellenkező esetben a szakirányu iparos-tanoncziskola felügyelő bizottsága kénytelen lesz a mulasztókkal szemben a törvény-szabta eljárást megindítani.

Helyeslőleg tudomásul vétetett.

Több tárgy napirenden nem lévén, elnök az ülést befejezettnek nyilvánítja.

K. m. f.

Brtoun Ignác,
titkár.

Gundel János,
elnök.

Kern Ferencz.

Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás igazgatóságától érkezett felhívás folytán elnökségünk a székesfővárosi szállodatulajdonos urakat az ipartársulat helyiségeiben f. évi szeptember hó 27-én tartandó közös értekezletre meghívatta. Az értekezleten a csekély számban megjelent meghívottakon kívül a kiállítási igazgatóság képviselőjében résztvevő Gelléri Mór igazgatósági titkár ur is. Az értekezlet célja az volt, hogy a szállodatulajdonos urak már most fixirozzák szobáiraik maximumát s erről akár külön-külön, akár együttes kötelező nyilatkozatot intézzenek a kiállítás igazgatóságához. Az értekezleten résztvevők biztosították a kiállítási igazgatóság kiküldöttjét, hogy iparuk jó hírvének állandó biztosítása szempontjából mindent el fognak követni s ezen értekezletből kifolyólag kijelentették, hogy a jövő évi millenniumi kiállítás egész tartama alatt szállodaik szobáinak árait legfeljebb átlag egyharmadrésznivel emelik.

Több oldalról vettük azt a panaszt, hogy az italmérési jogengedélylyel bíró felek által használt palaczkok és poharak megjelölése a vásárbiztosok által kifogásoltattak. Minden félreértés elkerülése céljából közöljük a nagyméltóságú magy. kir. pénzügyminiszter urnak a szeszes italok kimérésénél és kismértékben való elárusításánál követendő eljárásról szóló 1892. évi 53.236. számú körrendeletnek ide vonatkozó (30. §.) szakaszát egész terjedelmében. Idézett szakasz következőképen szól:

«Az italmérési helyiségekben használt boros palaczkok és azok a boros poharak, melyekben az ital palaczkok nél-

kül mérve szolgáltatik ki s maguk is mértékül szolgálnak, úgy a sörös poharak ürmérete az illető palaczkokon és poharakon megjelölendő.

E végből a boros palaczkok nyakán maradandólag és elválaszthatatlanul megjelölendő a mérték határa egy centiméter hosszú a palaczk szájával párhuzamosan fekvő vonás által aként, hogy ezen vonás és a palaczk szája között legalább annyi tér maradjon, hogy a palaczkot be lehessen dugaszolni.

Kivételnek e szabály alól a finom borral töltött palaczkok, melyeket a termelők erősen bedugaszolva, lepecsételve vagy más alkalmas módon maradandólag elzárva, az eredeti czég jegyével ellátva hoznak forgalomba.

A boros poharak 1 liter, 0.5 liter, 0.3 liter és 0.2 liter mérték szerint készitendők és a mérték határa egy centiméter hosszú s a pohár felső szélével párhuzamos vonással maradandólag és elválaszthatatlanul megjelölendők aként, hogy a vonás és pohár széle között

1 literes pohárnál legalább	20 milliméter
0.5 » » » »	15 »
0.3 » » » »	12 »
0.2 » » » »	10 » tér maradjon.

A sörös poharak 1 liter, 0.5 liter és 0.3 liter nagyságban készitendők és a mérték határa aként jelölendő meg, mint a boros poharaknál, megjegyeztetvén, hogy a 0.3 literes poharaknál felülmértékül 12 milliméternyi tér hagyandó meg.

Ugy a palaczkoknál, mint a poharaknál a mérték névének a vonás alatt maradandólag és elválaszthatatlanul fel kell jegyezve lennie.

Azon ivópoharak, melyek a palaczkok mellé adatk nek mértékeknek nem tekinthetők, hanem csak azok a nagyobb poharak, melyekben az ital palaczk nélkül szolgáltatik ki.»

Az u. n. 10 kros sörös korsókra vonatkozólag a fővárosi pénzügyigazgatóságnak 1894. évi 14.769. számú végzése szerint, a 0.3 literre jelzett, de 12 milliméternél nagyobb felülmértékkel bíró korsó alakú poharak csak mint 0.3 literes poharak használhatók és nincs megengedve azokat 0.4 literes poharaknak nyilvánítani.

A székesfőváros területén felállítandó népkönyvtárak szervezése érdekében a «Magyar Egyesület» részéről következő felhívást vettük:

A »Magyar Egyesület» feladatai s céljainak köre ismeretes: magyarrá tenni hazánk fővárosát szívből és lélekben, általánossá tenni a magyar nyelv használatát úgy a nyilvánosság terén, valamint a családi tűzhely körül; nyelvileg is áthonosítani ezer és ezer idegenajku polgártársunkat és megvédeni az ország fővárosát a nemzetellen és világpolgáriás szellem ama megméltelyező irányzata elől, mely a magyarságnak megbocsáthatatlan közönyössége folytán, a germanizmusnak, még a legujabb időkig is, melegágyat vetett itt Budapesten.

Ne csak politikailag legyen Budapest központja az országnak, hanem legyen az egyszersmind gócpontja a magyar társadalomnak, mely nyelv egyességében legerősebb, leghatékonyabb tényezője leendő egy öntudatos, magyar nemzetiségi politikának.

Legyen Budapest teljesen magyarrá! — ez jelszavunk, ez programunknak alapja.

Ezt a célt szolgáljuk a társadalmi kölcsönhaladás, a magyarságnak tömörítése s céltudatos irányítása által; erre

szolgálnak magyar nyelvi tanfolyamaink és erre fognak szolgálni amaz ingyenes népkönyvtárak, melyeket tagjaink erejéből és a társadalom áldozatkészségéből létesíteni akarunk.

A gyakorlati élet, mely az idegen ajku polgárokat erkölcsileg kényszeríti édes magyar nyelvünk használatára; a felnöttek iskolája, mely módot nyújt nyelvünk elsajátítására s az abban való tovább képzésre s végül a magyar irodalomnak hathatós és gyakorlati szolgálása, mely az idegen nyelvűeket a magyar közművelődés kiapadhatatlan forrásával megismerteti, velük nyelvünket megkedvelteti, az idegen. többnyire német ponyvairodalmi termékektől elvonja — ez a három tényező az, melylyel egyesületünk a magyarosítást közvetlenül elő akarja mozdítani.

Ezért határozta el a Magyar Egyesület ingyenes népkönyvtárak szervezését s ezeknek érdekében fordulunk hazafias bizalommal a nagy közönséghez, t. könyvkiadók és könyvkereskedőkhöz és minden egyes t. polgártársunkhoz, hogy eme célunk érdekében egyesületünket lehetőleg támogatni kegyeskedjenek.

Az általános közművelődési eszközök között, a művelt Nyugaton, kiváló helyet foglalnak el a népkönyvtárak. Értjük ezek alatt azokat a könyvtárakat, melyek a nagy közönségnek teljesen ingyen rendelkezésére állanak s melyek a nagy állami vagy közkönyvtáraktól főleg abban különböznek, hogy egyrészt mindenki részére könnyen hozzáférhetők, másrészt pedig, hogy rendeltetésük nemcsak az, hogy a könyvtár olvasó helyiségül szolgál, hanem, hogy kiki ingyen kölcsön kap könyvet, melyet haza vihet olvasni. Alig van már főváros, mely közkönyvtár híjával volna; de ha vizsgáljuk ezek látogató közönségét, úgy azt találjuk, hogy ezek majdnem kizárólag a tanuló ifjuság vagy tanulmányt folytató magasabb osztálybeliek sorából kerülnek ki. Szépirodalmi műveket vagy könnyebb olvasmányokat, színműveket senki sem jár tudományos könyvtárakba olvasni s ez az oka, hogy a mi könyvtáraink is: az egyetemi, a muzeumi és akadémiai könyvtár a nép alsóbb osztályai által épen nem látogattatnak. Nem is arra valók. A munkás, cseléd, iparos nem töltheti nappalát olvasással a könyvtárakban; könyvet pedig onnan ugyan nem kap! Ez teremtette meg a népkönyvtárak eszméjét s ilyenekkel találkozunk Berlinben, Bécsben s más nagy városokban. S a tapasztalat igazolja, mennyire beváltak ily könyvtárak. Egy-egy város több kerületében vannak ily könyvtárak, hol mindenki, ha csak egyénileg megbizható, ingyen kap könyvet haza olvasni. Biztosítékul leteszi munkavagy cselédkönyvét, vagy gazdájának jótállási nyilatkozatát, vagy bizonyos csekély pénzüsszeget. S alig van eset rá, hogy a könyv elveszne, vagy valaki azzal visszaélne. — Statisztikai adatok mutatják, mily óriási forgalmat közvetítenek ily népkönyvtárak. Egyes klasszikusok művei, mint Goethe, Schiller, százezrek kezén fordulnak meg évenként.

Felesleges lenne bővebben utalni arra a kiszámíthatlan haszonra, melyet ily népkönyvtárak az általános művelődés, felhalmozódás, izlés s továbbképzés fejlesztése terén hajtanak. Kiemelni a népet az idegcsiklandó, erkölcsrontó s krajczáros regények légköréből; megismertetni vele a hazai irodalmat, megkedveltetni vele a nemzet íróit; fokozni a tudvágyat, egyszóval olvasó közönséget teremteni a nép alsóbb rétegeiben is: ez a népkönyvtárnak nemes és nagy horderejű feladata.

S mennyivel inkább volna ennek helye hazánkban s különösen a fővárosban!

Ha hajdanta valamely ország műveltségi fokát a szappanfogyasztás mérvéhez kötöttük, akkor ma bizonyára azt kell mondanunk, hogy a nép annál, műveltebb, minél többet olvas.

Minálunk pedig, fájdalom, mentől kevesebbet olvasnak! Nem szólunk arról az ideges kapkodásról, melylyel nálunk a hírlapokat mindenki elnyelni igyekszik; de bátran állítjuk, hogy nemzeti irodalmunk, költőink, íróink még távolról sem hatoltak be, különösen a nagyrészen még idegenajku fővárosunkban, úgy a nép rétegeibe, mint a hogy azt méltán megérdemelnék s azt más nemzeteknél látjuk. Oka ennek nemzetiségi viszonyainkban s az iskolázás hiányában van. A magyar könyvpiacz szűk köre egyrészt, másrészt az olvasó közönség csekély száma. Hiába! az olvasás mint az önképzés általában iskolázásra szorul. Szoktatni kell a népet olvasmányokra az által, hogy megkönnyítjük a könyvekhez való hozzáférést; csak ez által fogjuk vele a nemzeti irodalmunkat megkedveltetni, úgy hogy az végre szellemi szükségletévé fog válni melyet önerejéből is fog igyekezni kielégíteni.

S mily küldetés várna a népkönyvtárakra Budapesten, ha azok egyttal a magyarosodás legbecsesebb, leghatalmasabb eszközeivé válnának!

Ily népkönyvtárnak alapját akarja a Magyar Egyesület megvetni az által, hogy egyelőre a főváros központjában, a belvárosban állít fel ily könyvtárt.

Természetes, hogy e czélből igénybe kell vennünk a nagy közönség hazafias áldozatkészségét is, mely irántunk való rokonszenvének már eddig is mindig lelkes kifejezést adott és támogatását a jelen esetben sem fogja tőlünk megvonni.

Hiszen nem kérünk sokat!

Minden egyes hazafit, az egyesületeket s testületeket, de különösen a t. könyvkiadó és könyvkereskedő urakat csak arra kérjük: hogy ha valami nélkülözhető magyar — mert csakis magyar könyvekre akarjuk könyvtárunkat berendezni — zépirodalmi vagy más ismeretterjesztő könyve van, legyen kegyes azt a M. E.-nek (IV., Lipót-utca 5. sz. a.) lehetőleg 1895. év december végéig megküldeni! Ezekből a könyvadományokból, valamint a saját egyesületi vagyonunkból beszerzendő könyvekből fogjuk azután azt a népkönyvtárt felállítani, mely nálunk első lesz e nemében és újból hirdetni fogja a magyar társadalomnak kiapadhatlan áldozatkészségét minden hazafias és nemzeti kulturintézmény irányában.)*

Hazafias tisztelettel

Budapest, 1895. augusztus hóban.

A »MAGYAR EGYESÜLET«

Kléh István s. k.
elnök.

Hahóthy Sándor s. k.
főtítká.

Uj tagok. Ipartársulatunk tagjai sorába újabban a következő szaktársaink léptek be:

Bohucz Károly, IV. ker., Lipót-utca 8. szám.
Drechsler Nándor, VII. ker., hársfa-utca 28. szám.
Schmidt Károly, VIII. ker., aggteleki-utca 2/a sz.
Mayer Benedek, VIII. ker., kerepesi-ut 65. szám.
Czoczuli Károly, VIII. ker., verseny-utca 12. szám.
Tomola Roland, V. ker., székes-fővárosi vigadó.

*) Esetleges ajándékok a társulat titkárságának beküldhetők, mely azokat az egylethez juttatja.

Thoma István, V. ker., nádor-utca 56. szám.
Brückner Lőrincz, VII. ker., Erzsébet-körut 10. sz.
Reisz Gyula, V. ker., nádor-utca, lipótvárosi kaszinó.

Különfélek.

— **Mérgezés vaniliával.** Bonn közelében az egyik nyaralótelepen nemrég vanília-mérgezést konstataáltak, mire a »Kölnische Zeitung« megjegyzi, hogy a vanília-mérgezés nagyon ritkán fordul elő, bár a mérgezés veszélye soha sincs kizárva s csakis a vanília mellőzésével volna kikerülhető. A vanília mérges hatása valószínűleg már a tropikus földről ered. Az ott learatott gyümölcsöket ugyanis zsiros olajokkal fényesítik feketére. Kolumbiában erre a czélra az *Anacardium occidentale* magjaiból kisajtolt olajat használnák; ezt az olajbogyót nálunk nyugatindiai elefánttetű néven árulják s ismeretes azon hatásuk, hogy kisebb adagban elkölteve is a leghevesebb, koleraszerű görcsöket okozzák a gyomorban, mit a bogyók héjában található *cardol* nevű szernek tulajdonítanak. Ez a *cardol* annyira erős, hogy a bőrön is hólyagot huz s amennyiben s kisajtolt olajba is belekerül kétségtelenül megmérgezi a vele bekent vaniliát is. A Reunion-szigeten a vaniliát, mely tudvalevőleg a kuszóbabokhoz tartozik, a *Jatropha Curcas* törzsére kusztatják s ott e fa maró tejes nedvével gyakran érintkezésbe juthat egy-egy gyümölcs, melyeknek élvezete azután ismét a mérgezés tüneteit idézheti elő. Miután azonban a szakácművészetben a vanília pompás illata nehezen nélkülözhető, ajánlatos, hogy a vaniliát a mesterségesen előállított vanillinnel pótoljuk. Ezt a jegecizett kivonatot még 1874-ben állították elő Haarman és Tieman berlini vegyészek a tülevelűek cambialnedveiből s úgy izre, mint illatra nézve teljesen megegyezik a természetes vaniliával; ép oly kevésbé mérges is, persze azzal a különbséggel, hogy itt a benszülöttek könnyelműsége folytán a termelésnél vagy olajozásnál történhető mérgezés teljesen ki van zárva. Sajnos, hogy az imént említett esetben a megmérgezettek közül egy öreg ur a beállott szivbénulás következtében nemsokára elhunyt, de a vaniliát élvezett társaság többi tagjai a gyorsan érkezett orvosi segély folytán csakhamar mind visszanyerték egészségüket.

— **A villamosság csodái.** Az ingyenczek csakhamar szét fognak pukkadni mérgükben, — írja a *Journal des Débats* — ha megtudják, hogy az ugynevezett kertészeti »saison«-oknak rövid időn végük szakad. A Siemens-czég ugyanis két tágas üvegházat éjjente 5000 gyertyafényű villamos lángokkal világított s e világításnak bámulatos eredménye lett. A m. év október havában elvetett borsó már ez évi február első felében gazdagon gyümölcsözött; a málna 75 nap alatt, a szőlő 2½ hó alatt megérett. És valamennyi gyümölcs rendkívül színes és illatos volt. Csak a czukortartalmuk maradt a közepeszerűnél is csekélyebb fokon.

— **A sósav a háztartásban.** A sósav utólérhetlenül hasznos tisztítószer a háztartásban s egyetlen rendes házban sem kellene hiányoznia, de könnyen felismerhető üvegekben kell tartani s óvatosan kell vele elbánni. A vízbe csepegtetett sósav néhány cseppje elég arra, hogy a piszkos üvegeket és korsókat olyan pizsoktól is megtisztítsa, melyet másképp hiába próbáltunk lemosni. A porcellán-edények beégést folytait is szépen eltünteti. A vizes és teás katlanok követ is feloldja a forró sósavas víz; az emailirozott edé-

nyek megfeketedett zománczát pedig a bennük forralt sósavas viz s azután a homokkal való sikálás egészen felujtja. Az így megtisztított edényeket azonban okvetlenül ki kell néhányszor öblögetni.

Nach der Feier.

Die Fachlehrlingschule wurde am 22-ten Oktober Nachmittags in feierlicher Weise eröffnet. Die Feier fand in der Turnhalle der Kommunalsschule in der Szemeregasse statt, welche aus diesem Anlasse schön dekorirt war; auf der Präsidenten-Tribüne stand zwischen tropischem Gewächsen die Büste des Königs. Unter den Festgästen waren anwesend: in Vertretung des Kultus- und Unterrichtsministeriums Schulinspektor kön. Rath *Franz Halász*, der Landesinspektor der Gewerbeschulen *Martin Mártonffy*, Vizebürgermeister *Karl Gerlóczy*, Schulinspektor-Stellvertreter *Wilhelm Schwetz*, Universitätsprofessor *Iván Térfly*, Bezirksvorsteher *Ludwig Mezey*, Magistratsnotär *Stefan Sacher* u. a. m.

Die Feier wurde durch den Präsidenten der Genossenschaft der Gastwirthe *Johann Gundel* eröffnet, der in erster Reihe der hohen Regierung und der Haupt- und Residenzstadt für die thatkräftige Unterstützung der Idee Dank sagte und dann die Verdienste Friedrich Glück's hervorhob, der durch unermüdliche Ausdauer und Opferwilligkeit zur Errichtung der Fachschule wesentlich beigetragen; die übrigen Mitglieder der Genossenschaft haben der Sache ebenfalls eine bedeutende Unterstützung zugewendet. Schulinspektor *Franz Halász* überbrachte den Gruss des Ministers aus Anlass der Eröffnung der Fachlehrlingschule. *Friedrich Glück* wies auf die Gründe hin, welche die Errichtung der Fachschule nothwendig machten. Auf allen Gebieten, auch auf dem des Hotel- und Restaurationswesens macht sich ein bedeutender Aufschwung bemerkbar, wir müssen also der kommenden Generation die Möglichkeit bieten, sich die nöthigen Kenntnisse zu verschaffen, ohne welche man heutzutage nicht fortkommen könne. Er begrüsst die Vertreter der Regierung und der Haupt- und Residenzstadt, welche zur Verwirklichung der schönen Idee hilfreiche Hand geboten haben. Der Direktor der Fachschule *Karl Walter* entwickelte sodann den Zweck die Aufgaben und die Organisation der Schule. Der Hauptzweck bestehe darin, das Sachverständniss der Schüler zu fördern, damit dieselben nützliche Mitglieder der Gesellschaft werden. Nach den mit Elfenrufen aufgenommenen Reden wurden die Gäste durch die Zöglinge begrüsst. Dieselben erschienen je nach Beschäftigung in hübschen Kostümen. Vizebürgermeister *Karl Gerlóczy* begrüsst sodann die Leiter der Schule und erklärte, die Hauptstadt werde dieselbe auch fernerhin unterstützen. Schliesslich munterte Landesinspektor der Gewerbeschulen *Martin Mártonffy* die Jugend zum Fleiss und Ausdauer an.

Mit diesen endete das Fest, welches einen neuen Lorber im Kranze der Genossenschaft bildet und gewiss in später Erinnerung der Anwesenden bleiben wird.

Glück auf, für die Zukunft!

Protokolle, ämtliche Zuschriften und Eingaben der Genossenschaft.

Protokoll über die am 26. September 1885, Nachmittags 4 Ubr, in den eigenen Lokalitäten, unter dem Vorsitze des Präsidenten *Johann Gundel* abgehaltene Ausschuss-

sitzung der Budapester Hoteliers, Gast- und Schankwirth-Genossenschaft.

Anwesend waren: Franz Wirth Vicepräses, Franz Hermann Cassier, Friedrich Glück, Karl Csalányi, Konrad Förster, Josef Illits, Franz Kommer, Franz Kern, Michael Karikás, Ferdinand Prindl, Leopold Hein, Heinrich Fritz und Ignatz Nosek Ausschussmitglieder; Karl Ács jun. Rechtsanwalt und Ignatz Brtoun Secretär.

Ihr Fernbleiben liessen entschuldigen: Anton Maloschik, Rudolf Mehringer, Franz Krist, Karl Stadler, Ludwig Lippert, Wilhelm Wohlfarth und Franz Varsányi Ausschussmitglieder.

Präsident begrüsst die anwesenden Mitglieder und erklärt die Sitzung für eröffnet. Gleichzeitig ersucht er zur Authentikation des heutigen Protokolles die Herrn Leopold Hein und Franz Kern.

1. Verlesen wurden die Protokolle der am 31 August und 6. September 1895 abgehaltenen Ausschusssitzungen.

Die Protokolle wurden zur Kenntniss genommen und authentisirt.

2. Präsident berichtet, nachdem er sich überzeugte, dass die Korporationen und Genossenschaften aus Anlass des Ablebens Seiner k. und k. Hoheit des Erzherzog Ladislaus die Sendung von Kranzspenden unterliessen, er es nicht für opportun fand im Namen der Genossenschaft einen Kranz auf die Bahre des Verblichenen niederzulegen.

Wird zur Kenntniss genommen.

3. Präsident erklärt, dass trotzdem ihm in der letzten Ausschusssitzung die Vollmacht ertheilt wurde auf die vakante Secretärstelle eine geeignete Person zu kandidiren und dessen Wahl dem Ausschusse vorzuschlagen, er es dennoch für zweckmässiger erachte, wenn die Besetzung der vakanten Stelle entweder durch eine öffentliche Konkurrenzausschreibung, oder durch die Wahl einer der beiden Offerenten direkt vom Ausschusse veranlasst werden möge.

Nach Verlesung der beiden Offerte fasste der Ausschuss keinen meritorischen Beschluss, sondern betraute das Ausschussmitglied Herrn Leopold Hein, sich über die Person des Konkurrenten *Johann Norgauer* nähere Information einzuholen und deren Resultat der nächsten Ausschusssitzung vorzulegen.

4. Verlesen wurde die Zuschrift der hauptstädtischen Finanzdirektion, in welcher die Genossenschaft aufgefordert wird, in die, zum Zwecke der Bemessung der Schankgebühren für die mit 1. Jänner 1896. beginnende neue Bemessungs-Periode, zu bildenden Bemessungskommissionen Vertrauensmänner zu entsenden, resp. dieselben namhaft zu machen.

Der Ausschuss entsendet für die einzelnen Bezirke folgende Mitglieder:

IV. Bezirk: Karl Csalányi, Franz Kern.

V. » Konrad Förster, Johann Gundel, Max Krammer, Georg Reuter.

VI. » Stefan Blaschka, Josef Koch, Ferdinand Prindl.

VII. » Heinrich Fritz, Franz Hell, Anton Pavelka.

VIII. Bezirk Anton Maloschik, Rudolf Mehringer, Johann Steinbeisz.

IX. » Thomas Stöckl, Franz Wirth.

X » Ludwig Vincze, Mathias Spalt.

5. Vorgelegt wurde die Einladung der Szegediner Hotelliers, Cafetiers, Gast- und Schankwirth-Genossenschaft zu der im Oktober abzuhaltenden Fahnenweihe und der auf diesem Anlasse gesendete Nagel, gleichzeitig auch die Einladung zu dem ebendasselbst abzuhaltenden Kellner-Kongresse. Zugleich wurde ein Schreiben des Budapester Kellner-Vereines verlesen, in welchem derselbe um korporative Theilnahme von Seite der Genossenschaft am Kongresse und dort um die gütige Unterstützung der Interessen der Kellner ansucht.

Der Ausschuss votirt eine Spende von 10 Kronen für den zugesandten Nagel und beschliesst am Feste der Fahnenweihe korporativ theil zu nehmen, am Kellner-Kongresse aber weder in die Debatte eingreifen noch das Stimmrecht ausüben zu wollen. Die Genossenschaft wurde durch folgende Herrn vertreten: Franz Kern, Josef Illits, Sigmund Szczepanowski und Ludwig Bereczky.

6. Friedrich Glück, Präsident des Aufsichtsrathes der Fachlehrlingschule berichtet, dass die Vorträge in der Schule am 16. September bereits begonnen haben, die Schüler die Zahl von 150 überschreite und einige derselben solch gute Fortschritte aufweisen können, dass es angezeigt sein wird noch im heurigem Schuljahre die dritte Klasse der Fachlehrlingschule zu eröffnen. Mit Bedauern muss er aber erklären, dass es heute noch Fachgenossen gibt, welche die neue Institution sehr misstrauisch, mit einer gewissen Scheu betrachten und aus diesem Grunde ihre Lehrjungen nicht in die Schule schicken wollen. Er erklärt im Namen des Aufsichtsrathes alles aufbieten zu wollen, damit niemand seinen Pflichten gegenüber sich verschliesse. Nachdem der Chef gesetzlich verhalten ist den Lehrjungen in die Lehrlingsfachschule zu senden, so werden die Säumenden hievon brieflich mit dem Bemerken verständiget, ihren Verpflichtungen ja nachkommen zu wollen, widerigenfalle der Aufsichtsrath gezwungen sein wird gegen dieselben das gesetzliche Verfahren einzuleiten.

Wird zustimmend zur Kenntniss genommen.

Indem hiemit die Tagesordnung erschöpft war, erklärt Präsident die Sitzung für geschlossen.

D. U. S.

Ignatz Brtoun m. p.,
Secretär.

Johann Gundel,
Präses.

In Folge Aufforderung der Direktion der Millennium-Ausstellung wurden die Herrn Hotelliers-Besitzer durch das Präsidium zu einer am 27-ten September, in den Lokalitäten der Budapester Hotellier, Gast- und Schankwirth-Genossenschaft abzuhaltenden gemeinsamen Besprechung eingeladen. An dieser Besprechung hat Herr Mauritius Géléri, Secretär der Ausstellungs-Direktion als Exmitirter theilgenommen. Zweck der Zusammenkunft war die Diskussion über den geäußerten Wunsch der Ausstellungs-Direktion, dass aus Anlass der nächstjährigen Landesausstellung die Herrn Hotellbesitzer schon jetzt den Maximalpreis ihrer Passagierzimmer fixiren und den Tarif entweder einzeln, oder gemeinschaftlich der Ausstellungs-Direktion unterbreiten mögen. Dem Secretär der Ausstellungs-Direktion

wurde die Versicherung gegeben, dass die Hotellierbesitzer alles aufbieten werden, um den gestellten hohen Forderungen genüge zu leisten, sie gaben auch die bindende Erklärung ab, dass sie während der Dauer der Millenniums-Ausstellung die Preise ihrer Passagierzimmer durchschnittlich nicht mehr, als höchstens um ein Drittel des jetzigen Tarifes erhöhen werden.

Betreffs der Errichtung von Volksbibliotheken in der Haupt- und Residenzstadt erhliten wir vom «Magyar Egyesület» einen Aufruf, in welchem der Verein sich mit der Bitte an das grosse Publikum, Vereinen und Korporationen wendet, denselben in der Erreichung seines Zieles unterstützen zu wollen. Aus diesem Grunde ersucht er alle Freunde, die das Bestreben des Vereines fördern wollen durch Spenden von belletristischen Zeitschriften und Büchern in ungarischer Sprache das in's Leben treten der Institution zu ermöglichen.

Die Volksbibliothek soll in freien Stunden der ärmeren und arbeitenden Klasse unserer Mitmenschen ein Heim der gemeinsamen Unterhaltung sein, wo sie ohne Kosten eine Belehrung und nützliche Unterhaltung findent, ihr Wissen und Können bereichern wird.

Solten die Herren Fachgenossen geneigt sein durch Spenden an Büchern u. d. g. das gemeinnützige Streben des Vereines unterstützen zu wollen, so ersuchen wir jede Spende an das Secretariat der Genossenschaft gelangen zu lassen, von wo aus dieselbe an ihren Bestimmungsort abgesendet wird.

Von mehreren Seiten wurden wir darauf aufmerksam gemacht, dass die Marktinspektoren in Gasts- und Wirthslokalen die Aichung der beim Ausschanke des Getränkes in Verwendung stehenden Flaschen und Gläser beanstanden. Um eventuell allen Fällen vorzubeugen, geben wir einen kurzen Auszug der vom hohen kön. ung. Finanz-Ministerium vom Jahre 1892 unter Zahl 53.236 ausgegebenen Vollzugs-Verordnung. Der vom Gebrauche der gesetzlich bestimmten Hohlmaasse lautende §. 30 der genannten Vollzugs-Verordnung enthält folgendes:

Der Rauminhalt jener, im Schanklokale in Verwendung kommenden Weinflaschen und Weingläser, welche zum Kleinverschleisse des Getränkes dienen — das Bierglas mitinbegriffen — muss durch Aichung an den Flaschen und Gläsern ersichtlich gemacht werden.

Aus diesem Grunde ist am Halse der Weinflasche die Aichung durch einen, parallel mit der Flaschenöffnung laufenden 1 Centimeter langem Striche unauslöschbar zu bezeichnen (einzuätzen). Der Raum am Halse der Flasche, zwischen dem Aichungsstriche und Öffnung derselben, muss mindestens so gross sein, um die Flasche ordentlich verkorken zu können.

Ausgenommen sind die mit feinem Weine gefüllten Bouteillen, welche vom Producenten gut verkorkt und versiegelt, oder auf eine andere Weise gehörig verschlossen, mit der Original-Vignette versehen in Verschleiss gebracht werden.

Die Weingläser können in der Grösse von 1 Liter, 0.5 0.3 und 0.2 Liter Rauminhalt angefertigt werden, und muss die Aichung am oberen Rande des Glases unauslöschbar durch einen, parallel mit der Öffnung des Glases angebrachten, 1 Centimeter langem Striche und zwar so gekennzeichnet

net sein, dass der Raum (Uebermass) zwischen dem Aichungsstriche und dem Rande des Glases, beim Weinglase von

1 Liter Hohlräum	mindestens	20 millimeter
0.5 » » »	14 »	
0.3 » » »	12 »	
0.2 » » »	10 »	betrage.

Die Biergläser können in der Grösse von 1 Liter, 0.5 und 0.3 Liter Rauminhalt angefertigt werden, und muss die Aichung wie beim Weinglase mit dem Unterschiede angebracht sein, dass beim 0.3 Bierglase der Raum zwischen dem Aichungsstriche und dem Rande des Bierglases (Uebermass) 12 Millimeter betragen soll

Sowohl bei der Flasche als auch beim Glase muss die,

den Rauminhalt bezeichnende Zahl unter dem Aichungsstriche unauslöschbar angebracht sein.

Jene Trinkgläser, welche den Weinflaschen beigegeben werden, können als Maase nicht betrachtet werden, sondern nur jene grösseren Gläser, in welchen das Getränk ohne Flasche serviert wird.

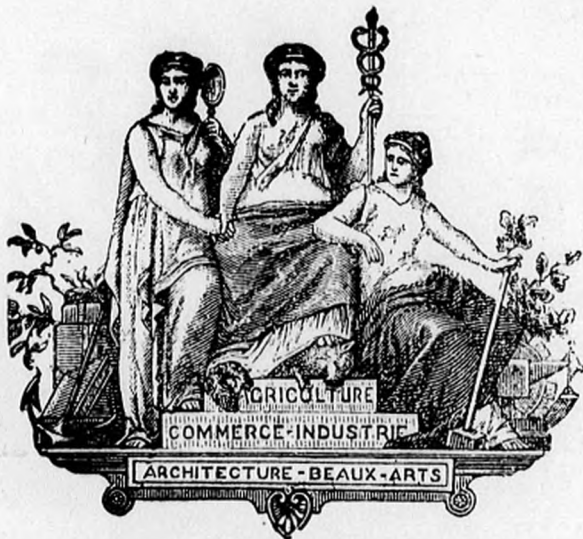
Laut Bescheid der königl. Finanz-Direktion vom Jahre 1894, Zahl 14.769, ist es gestattet im Ausschank solche Gläser zu verwenden, welche mehr als 12 Millimeter Uebermass haben — die sogenannten 10 kr. Bierkrügel — nur dürfen diese Gläser nicht auf 0.4 Liter, sondern müssen auf 0.3 Liter geacht sein.

TELEFON.

SANITAS

SANITAS

T. cz. szállodás, vendéglős és kávé Urakat ez uton is van szerencsénk teljesen ujonnan berendezett

fagylalt gyárunk

megtekintésére tisztelettel meghívni.

A gyárban kiváló szakemberek vezetése mellett a legkitünőbb minőségű és naponta többféle ízű fagylaltokat készítjük.

Nemkülömben ajánljuk „Sterilizált“ folyékony szénsavas szikviz, gazeuse és gyümölcs pezsgő, valamint

gyümölcs szörp

gyártmányainkat.

Kiváló tisztelettel

„SANITAS“

sterilizált szikviz- s fagylalt-gyár és szikvizgyárakat berendező részvénytársaság.

Budapest. Gyár: VI. ker., Felső erdősor 48. sz.

Borivóknak, kik a bort savanyuvizszel szednek, retik vegyíteni, mindenképpen a'ótt

MATTONI-FELE

GISSHÜBLER

legfőbb tulajdonságai
SÁVANYU-KIV

ajánlható. E vis kőszabósi a bor savát és az itálnak felette kellemetes, ingerlő mellékzét ad, annélkül, hogy azt feketére festend.

Köbányai

Polgári Serfőző

részvénytársaság.

Szent-István-sör.

Polgár-sör.

LUHNERZSÉBET

Kitűnő gyógy- és élvezeti víz; emeli az étvágyat, előmozdítja az emésztést, üdít és élénkít.

Kizárólagos szállítók

MATTONI ÉS WILLE, BUDAPEST.

LÖWENSTEIN M. (MIHÁLY)

cégtulajdonos LÖWENSTEIN F. NÁNDOR

cs. és kir. udvari szállító,
József főherceg cs. és kir. fensége udvari szállítója.

Főüzlet:

IV. ker., Eskütér.

Fióküzlet:

IV., Kishid-utca 7.

ajánlja nagy raktárát

mindennemű fűszer-árúkbán a legjobb minőségben; mindennemű bel- és külföldi sajtokban, hus, hal, főzelék és gyümölcs conservekben, csokoládé, francia és magyar cognacban, angol és francia különlegességeket, finom konyhák részére finom főző bort: Madera, Marsalla, Sherryt.

*Kizárólagos főraktára az „Anglo Continential Thee-Association”-nak
legjobb fekete teákban, valódi Jamaika rumok.*

Kivánatra árjegyzék bérmentve.

Kivánatra árjegyzék bármentve.

PEZSGŐ

CHAMPAGNER

LOUIS FRANÇOIS & Co.

PROMONTOR.

Kitüntetések:

Paris 1889. EZÜST-ÉREM
Nizza 1890. ARANY-ÉREM
Lissabon 1890. Hors Concours és
NAGY DIPLOM
Temesvár, NAGY ARANY-ÉREM.

Auszeichnungen:

Paris 1889. SILB. MEDAILLE
Nizza 1890. GOLD. MEDAILLE
Lissabon 1890. Hors Concours und
GROSSES DIPLOM
Temesvár GROSSE GOLD-MEDAILLE.

Főképviselek: — General-Vertretung:

RUDA és BLOCHMANN

BUDAPEST, Akadémia utca 16.